

Evidensbased naturvård - praktiskt naturvårdsarbete kan ha en betydelse för framtida forskning

Anneli Sandström

Naturvård kan idag till stor utsträckning beskrivas som *erfarenhetsbaserad*; beslut och naturvårdsåtgärder utformas utifrån tidigare personliga erfarenheter. Tyvärr leder det till en överlag begränsad och långsam kunskapsspridning där erfarenheter hos enskilda personer sprids muntligt mellan varandra och vetenskapliga resultat sällan övervägs. *Evidensbaserad* naturvård däremot, strävar efter att göra åtgärder utifrån bästa tänkbara kunskapsläge. Detta uppnås genom att uppmärksamma relevant vetenskaplig forskning men även genom att inkludera resultat och slutsatser från praktiskt naturvårdsarbete. Systematiskt gjorda översikter är en viktig och mycket användbar metod inom evidensbaserad naturvård, för att snabbt sammanfatta, utvärdera och sprida befintliga kunskaper och forskning. Därför har proceduren kring systematiska översikter förfinats och statistiska metoder har utvecklats för att förenkla framtagandet av dem.

I min studie sammanställde och utvärderade jag genomfört naturvårdsarbete kring den hotade arten mosippa i en systematisk översikt. Åtgärder som utförts och resultaten av dem samlades in genom att kontakta bland annat länsstyrelser, botaniska föreningar och konsultföretag. Naturvårdsarbetet bestod av både förbättrande åtgärder på befintliga mosippsplantor och mosippslokaler samt förstärkande åtgärder i form av utplantering och fröspridning. Resultaten av de olika åtgärderna jämfördes utifrån olika förvalda kategorier, till exempel om åtgärden involverade bränning eller mekanisk störning.

Mina resultat visade att bränning ledde till en ökning av antalet bladrosetter hos mosippa under de två första åren efter genomförd bränning. Att mekaniskt rensa runt plantorna visade sig inte ha någon positiv effekt på antalet bladrosetter. Blomningen och blomantalet hos plantorna påverkades inte märkbart av genomförda åtgärder. Förmodligen styrs blomning och blomantal av andra faktorer som varierar mellan platserna. Groningen hos mosippsfrön visade sig högre inom fröytor som blivit brända innan fröspridningen jämfört med fröytor som endast blivit mekaniskt rensade från växter. Skillnaden mellan ej brända och brända fröytor var tydligast ett år efter genomförd fröspridning.

Bränning är således en viktig åtgärd för att gynna mosippans tillväxt och frögrodnad. Mekanisk störning verkar inte ge samma resultat och kan därmed inte ersätta bränning. Jag föreslår att dessa skillnader beror på en förändrad markkemi och en fördröjd återkolonisation av konkurrerande plantor vid bränning jämfört med vid mekanisk störning. Jag har kunnat visa hur mosippa påverkas av olika naturvårdsåtgärder och min studie är ett exempel på fördelarna med användandet av evidensbaserade metoder. Den visar också att resultat från praktiskt naturvårdsarbete kan användas som fallstudier inom större vetenskapliga studier.